

Súd: Okresný súd Spišská Nová Ves
Spisová značka: 12Ps/1/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7618200159
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 06. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Petra Pavlisová
ECLI: ECLI:SK:OSSN:2018:7618200159.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Spišská Nová Ves, sudkyňou JUDr. Petrou Pavlisovou, v právnej veci osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, K. V., K.. XX.XX.XXXX, O. X. XX/XX, Q., zastúpenej procesným opatrovníkom: Obec Markušovce, na návrh Q. V., K.. X.X.XXXX, O. X. XX/XX, Q., za účasti Okresnej prokuratúry Spišská Nová Ves, v konaní o obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony a ustanovenie opatrovníka, takto

r o z h o d o l :

I. O b m e d z u j e sa K. V., K.. XX.XX.XXXX, v spôsobilosti na právne úkony, a to tak, že táto nie je spôsobilá:

- nakladať s hnutelným a nehnuteľným majetkom, vrátane uskutočňovania jednostranných právnych úkonov alebo uzatvárania akýchkoľvek dvojstranných alebo viacstranných odplatných či bezodplatných právnych úkonov, predmetom ktorých je disponovanie s majetkovými hodnotami, prípadne akýmkoľvek iným spôsobom disponovať so svojím majetkom,
- preberať na seba ručiteľské záväzky alebo akékoľvek iné zabezpečovacie záväzky,
- preberať mzdu alebo iný obdobný príjem, dôchodok, nemocenské dávky, dávky v nezamestnanosti, štátne sociálne dávky a iné dávky sociálnej podpory alebo iné príjmy,
- rozhodovať o poskytovaní zdravotnej alebo sociálnej starostlivosti jej osobe,
- rozhodovať o svojej hospitalizácii a o podávaní depotných preparátov, liekov a pod.,
- dávať informovaný súhlas o poskytovaní zdravotnej starostlivosti v zmysle § 6 zákona NR SR č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti,
- rozhodovať o mieste svojho pobytu, o tom, s kým chce žiť, rozhodovať o svojich spoločenských aktivitách, o svojom zamestnaní,
- konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy, súdmi, finančnými inštitúciami, bankovými inštitúciami a inštitúciami poskytujúcimi služby, preberať poštové zásielky, otvárať a čítať poštu a vybavovať si osobné záležitosti s úradmi.

II. U s t a n o v u j e sa K. V., K.. XX.XX.XXXX, za opatrovníka Q.Y. V., K.. X.X.XXXX, ktorá je oprávnená a povinná v rozsahu obmedzenia opatrovankyňu zastupovať, spravovať jej majetok a dbať pri tom na pokyny súdu a je povinná najmenej dvakrát ročne k 30.06. a k 31.12. podávať správu o opatrovankyni a o nakladaní s jej majetkom.

III. Slovenská republika nemá právo na náhradu trov štátu spočívajúcich v trovách znaleckého dokazovania.

o d ō v o d n e n i e :

1. Navrhovateľka Q. V. podala dňa 8.1.2018 na tunajší súd návrh na úplné pozbavenie spôsobilosti na právne úkony svojej dcéry K. V., K.. XX.XX.XXXX z dôvodu, že jej bola diagnostikovaná detská mozgová obrna a v dôsledku toho nie je schopná robiť právne úkony vo vzťahu k tretím osobám tak, aby si uvedomovala následky svojho konania. Navrhovateľka uviedla, že jej dcéra nie je schopná si zabezpečovať svoje každodenné potreby, nakladať s majetkom, peniazmi. Súčasne navrhla súdu, aby za jej opatrovníčku bola ustanovená ona ako jej matka, ktorá jej zabezpečuje výživu a opateru.

2. Tunajší súd prípisom zo dňa 9.1.2018 vyzval navrhovateľku na úpravu návrhu v súvislosti s novou procesnou úpravou Civilného mimosporového poriadku s účinnosťou od 1.7.2016, kedy už nie je možné úplné pozbavenie osoby v spôsobilosti na právne úkony.

3. Dňa 23.1.2018 navrhovateľka doručila súdu doplnenie návrhu v zmysle výzvy súdu spolu listinnými dokladmi, a to lekársku správu od MUDr. A. J., z ambulancie pediatrickej neurológie z Detskej fakultnej nemocnice Košice zo dňa 28.9.2017 z ktorej vyplynulo, že K. V. je na vozíku, usmieva sa, vydáva neartikulované zvuky. Ide u nej o stredne ťažkú duševnú zaostalosť s poruchou správania. Z potvrdenia Špeciálnej základnej školy W.. Q. Q. S., W. K. B. zo dňa 19.1.2018 vyplynulo, že K. V. dňa 30.6.2017 ukončila povinnú školskú dochádzku.

4. Tunajší súd uznesením sp. zn. 12Ps/1/2018-14 zo dňa 6.3.2018 ustanovil K. V. ako procesného opatrovníka pre toto konanie Obec Markušovce, nakoľko s tým obec súhlasila a nebola zistená blízka osoba, ktorá by túto funkciu vykonávala.

5. Súd vykonal vo veci dokazovanie výsluchom navrhovateľky, pokusom o výsluch osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná v tomto súdnom konaní, oboznámením sa so znaleckým posudkom, ako aj oboznámením sa s ďalšími listinnými dôkazmi a na základe uvedeného zistil tento skutkový stav:

6. Navrhovateľka Q.Y. V. na pojednávaní uviedla, že návrh podala preto, lebo jej dcéra K. sa nevie ani podpísať, nevie disponovať peniazmi, nie je celkovo schopná sa sama o seba postarať. Vie sa sama najesť, no nevie sa sama obliecť, umyť. Je pamperskovaná. Má detskú mozgovú obrnu. Chodí s ňou k neurológovi do Košíc. Má skončenú Špeciálnu základnú školu, no nevie čítať a ani písať. Nepozná peniaze.

7. Súd sa pokúsil o výsluch Nikoly Pechovej na pojednávaní. Táto po poučení o jej vypočutí prevažne mlčala. Nerozumela všetkému čo sa jej sudkyňa pýtala. Na jednoduché otázky odpovedala jedným slovom ako áno, hej, nič a to za pomoci navrhovateľky, ktorá jej niektoré otázky súdu tlmočila do rómskeho jazyka. Súd vzhľadom na uvedené upustil od jej výsluchu a tým si splnil zákonnú povinnosť jej vzhliadnutia na pojednávaní.

8. Procesná opatrovníčka, poverená zástupkyňa Obce Markušovce na pojednávaní uviedla, že rodinu pozná. Navrhovateľka - matka sa vzorne stará o K., ako aj o ďalšieho chorého syna. Nikolu pozná, táto nevie o sebe rozhodovať, nepozná hodnotu peňazí.

9. Zo znaleckého posudku č. 54/2018 súdnej znalkyne MUDr. Z. Z., z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvia psychiatria, mal súd preukázané, že K. V. trpí strednou mentálnou retardáciou, jej ťažším stupňom. Ide o stav trvalý. Nie je schopná rozhodovať o mieste svojho pobytu, o tom s kým chce žiť, rozhodovať o svojich spoločenských aktivitách, o svojom zamestnaní, vzdelávaní. Nie je spôsobilá rozhodovať o potrebe sociálnej a zdravotnej starostlivosti, o jej hospitalizácii a podávaní depotných preparátov, liekov a pod., dávať informovaný súhlas o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, nie je spôsobilá preberať, otvárať, čítať poštu, vybavovať svoje osobné záležitosti s úradmi, vykonávať samoobslužné činnosti, samostatne sa stravovať, obliekať. Nie je spôsobilá vykonávať správu vlastníctva nehnuteľností alebo hnutel'ných vecí a peňazí a nakladať s nimi, vrátane uskutočňovania jednostranných právnych úkonov alebo uzatvárania akýchkoľvek dvojstranných alebo viacstranných

odplatných či bezodplatných právnych úkonov, predmetom ktorých je disponovanie s majetkovými hodnotami, či finančné plnenie, prípadne akýmkoľvek iným spôsobom disponovať so svojím majetkom. Ani vplyvom prostredia v ktorom žije a ani ďalším vzdelávaním svoje doterajšie nezvládnuté schopnosti nie je spôsobilá odstrániť a získať zručnosti, ktoré doteraz nemala.

10. Znalkyňa zaslala súdu písomné podanie v ktorom uviedla, že v celom rozsahu trvá na záveroch svojho znaleckého posudku.

11. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopný robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jeho spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

12. Podľa § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka, zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

13. Podľa § 395 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z., Civilný mimosporový poriadok (ďalej len ako „CMP“), ak § 396 neustanovuje inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

14. Podľa § 231 písm. a) CMP, v konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

15. Podľa § 232 CMP, na konanie o spôsobilosti na právne úkony je miestne príslušný súd, v ktorého obvode má bydlisko ten, o koho spôsobilosti sa koná.

16. Podľa § 233 ods. 1 CMP, návrh na začatie konania môže podať blízka osoba, poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, poskytovateľ sociálnych služieb alebo ten, kto má na veci právny záujem.

17. Podľa § 234 CMP, návrh na začatie konania musí obsahovať okrem všeobecných náležitostí podania opísanie skutočností odôvodňujúcich zásah do spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony a zdôvodnenie, že iné menej obmedzujúce opatrenia nie sú možné alebo opísanie skutočností odôvodňujúcich zmenu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony alebo skutočností odôvodňujúcich navrátenie spôsobilosti na právne úkony.

18. Podľa § 236 CMP, účastníkmi konania o spôsobilosti na právne úkony sú navrhovateľ a ten, o koho spôsobilosti na právne úkony sa koná.

19. Podľa § 239 CMP, Ten, o koho spôsobilosti sa koná, má v konaní spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu.

20. Podľa § 241 ods. 1 CMP, súd vyslúchne osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná.

21. Podľa § 241 ods. 2 CMP, súd výsluch uskutoční spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav. Ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu, možno od výsluchu upustiť. Súd v takom prípade osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, vzhliadne.

22. Podľa § 248 ods. 1 CMP, konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 až 277.

23. Podľa § 272 ods. 2 CMP, v uznesení, ktorým ustanovuje opatrovníka, súd vymedzí rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený.

24. Podľa § 248 ods. 2 CMP, ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil, a ustanoví jej opatrovníka.

25. K inštitútu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony treba zdôrazniť, že jeho zákonná úprava a doterajšia prax súdov je determinovaná ústavným a medzinárodnoprávnym rozmerom, ktorý je pre rozhodovaciu činnosť všeobecných (vnútroštátnych) súdov podstatným, keďže pri interpretácii ustanovenia § 10 Občianskeho zákonníka je vždy potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer obmedzovania spôsobilosti na právne úkony, ktorým je predovšetkým rešpektovanie súkromia a ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby. V medziach ústavného významu práv človeka pri ich zbavení, alebo obmedzení sa ex constitutione primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný či tretích osôb. Nie je prípustné, aby v týchto prípadoch došlo k preferovaniu verejného záujmu a záujmu tretích osôb na úkor záujmu dotknutej osoby. K obmedzeniu človeka v spôsobilosti na právne úkony možno pristúpiť až vtedy, ak sa vyčerpali všetky menej represívne prostriedky, opatrenia (napr. trestného, priestupkového, či administratívneho práva) alebo, ak už sa iné obmedzenia nedajú použiť (resp. sa stali neúčinnými). Z uvedeného potom vyplýva, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony prichádza do úvahy až vtedy, ak je použitie iných prostriedkov vylúčené alebo je zjavné, že ich účinnosť nebude mať žiaden dopad na postihnutú osobu. (porovnaj Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 313/2015 zo dňa 28.11.2012, tiež Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Cdo 276/2014 zo dňa 8.10.2014).

26. Dôvod pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony obstojí vtedy, ak je z objektívneho hľadiska nepochybné, že ide o prípad, ktorý vylučuje schopnosť uskutočňovať konkrétne právne úkony. Samotné zistenie takéhoto dôvodu na obmedzenie spôsobilosti nestačí. Ďalším predpokladom je preukázanie skutočností, že zistený dôvod vylučuje schopnosť človeka uskutočňovať konkrétne právne úkony. Zodpovedať túto otázku iba na základe znaleckého posudku spravidla nebude možné bez toho, aby súd zároveň nevykonaj ďalšie (navrhované, resp. ex offa) dokazovanie a toto náležite aj vyhodnotil. Znalecký posudok je v takomto konaní síce závažným dôkazom, nesmie však byť dôkazom jediným a nemôže nahrádzať nedostatok skutkových zistení. Znalecký posudok musí súd navyše hodnotiť, nie preberať doslovné, a to vrátane tvrdení, že vyšetrowaný nie je schopný chápať význam súdneho konania alebo súdneho rozhodnutia. (porovnaj Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. II. ÚS 194/11 zo dňa 22.11.2012, tiež Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Cdo 276/2014 zo dňa 8.10.2014).

27. Pri jej riešení teda súd vychádza zo skutkových zistení nielen na základe posudku znalca, ale tiež v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania. Súd preto v konaní o spôsobilosti na právne úkony musí vykonať aj iné dôkazy (a to najmä výsluch postihovaného človeka), a dôkazy smerujúce k posúdeniu jeho mnohovrstevných sociálnych a právnych interakcií (vzťah medzi postihovanou osobou a inými osobami v spoločnosti, osobitne vo vzťahu k osobe, ktorá iniciuje konanie o spôsobilosti na právne úkony), majetkových, rodinných a pod. Potrebné je posudzovať schopnosť uskutočňovať právne úkony s prihliadnutím na všetky individuálne pomery osoby, ako aj na sociálnu stránku prostredia v ktorom existuje. Iba súhrnným hodnotením všetkých týchto okolností možno dospieť k záveru, či sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony.

28. Vykonaným dokazovaním mal súd preukázané, že osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, K. V. od narodenia trpí na detskú mozgovú obrnu, hypotonickú formu a strednú mentálnu retardáciu ťažšieho stupňa s poruchami správania a emócií. Z tohto dôvodu je odkázaná na pomoc druhej osoby, a to už v denných rutinných činnostiach. Ide o stav trvalý. Vzhľadom k tomu nemôže vykonávať všetky činnosti uvedené vo výrokovej časti rozsudku, preto ju znalkyňa doporučila obmedziť v spôsobilosti na právne úkony v uvedenom rozsahu.

29. Aj súd sa pokúsil o komunikáciu s K. V., pričom menovaná na otázky súdu odpovedala jednoslovné. Niektoré veci jej navrhovateľka prekladala do rómskeho jazyka. Odpovedala slovami nie alebo áno, hej, alebo mlčala. Z tohto dôvodu súd upustil od jej výsluchu. Súd má zato, že z hľadiska bežného fungovania v prirodzenom prostredí menovaná nedokáže riadne fungovať.

30. Tieto skutočnosti nasvedčujú, že táto osoba, v prípade ak by nedošlo k jej obmedzeniu v spôsobilosti na právne úkony v rozsahu, ako je vyššie naznačené, by mohla byť ovplyvniteľná inými osobami, ľahko zneužiteľná, sama by teda zrejme nedokázala takéto jej ovplyvňovanie vôbec zaznamenať a už vonkoncom nie sa mu účinne brániť.

31. Na základe vyššie uvedeného súd dospel k záveru, že zdravotný stav menovanej odôvodňuje jej obmedzenie v spôsobilosti na právne úkony v rozsahu, ktorý súd bližšie vymedzil vo výroku bodu I tohto rozsudku.

32. Súd ustanovil K. V. za opatrovníka navrhovateľku, ktorá prejavila záujem o výkon uvedenej funkcie, ktorá je jej matkou, osobne sa o ňu stará a preto sa javí ako osoba, ktorá túto funkciu bude vykonávať v jej prospech.

33. Podľa § 52 CMP, žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

34. Podľa § 57 CMP, o povinnosti nahradiť trovy konania, ak nejde o trovy konania štátu, rozhoduje súd len na návrh.

35. Podľa § 58 CMP, o nároku na náhradu a o výške trov konania rozhoduje súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

36. O trovách konania účastníkov konania súd v danom konaní nerozhodoval, nakoľko zo strany účastníkov konania nebol podaný návrh na rozhodovanie o nich, pričom podľa § 57 CMP súd môže o nich v mimosporových konaniach rozhodovať len na návrh.

37. Podľa § 251 ods. 1 CMP, trovy dôkazov platí štát.

38. Podľa § 251 ods. 2 CMP, ten, kto podá zjavne bezdôvodný návrh na začatie konania o spôsobilosti na právne úkony, je povinný nahradiť ujmu, ktorá vznikla osobe, o ktorej spôsobilosti sa konalo, jej zástupcovi alebo štátu.

39. V predmetnej veci podala návrh na ustanovenie opatrovníka K. V. jej matka Q. V.. S konaním o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je spojené konanie o ustanovení opatrovníka. Zo záverov znaleckého posudku vypracovaného v tomto konaní a v súvislosti s ktorým vznikli trovy štátu, vyplynulo, že menovaná trpí od narodenia mentálnou retardáciou, ťažšieho stupňa a ide o stav trvalý. Tento zdravotný stav odôvodňuje túto obmedziť v určitých právnych úkonoch súdnym znalcom bližšie popísaných v znaleckom posudku. Je teda zrejmé, že návrh podaný navrhovateľkou nebol zjavne bezdôvodný, a teda táto ako taká nemôže byť v zmysle § 251 ods. 2 CMP zviazaná nahradiť trovy štátu, ktoré v tomto konaní vznikli a ktoré spočívajú v priznanej odmene súdnej znalkyni. Vzhľadom na uvedené preto súd rozhodol tak, že štát (Slovenská republika) nemá právo na náhradu uvedených trov štátu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Spišská Nová Ves písomne v štyroch vyhotoveniach (§ 362 ods. 1 zákona č. 160/2015, Civilný sporový poriadok/ ďalej len ako „CSP“).

V odvolaní sa uvedie ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, uvedie sa spisová značka konania, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané (§ 127 a § 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,

g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.
(§ 365 ods. 1 CSP)

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci (§ 62 ods. 1 CMP).

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu vyššie uvedenú, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej (§ 365 ods. 2 CSP).

Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní (§ 62 ods. 2 CMP).

V odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy (§ 62 ods. 3 CMP).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona; ak ide o rozhodnutie, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému, oprávnený môže podať návrh na súdny výkon rozhodnutia.